

متن اعلامیه جهانی حقوق بشر

اعلامیه جهانی حقوق بشر، شامل یک دیباچه و ۳۰ ماده، در تاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ مطابق با ۱۹ آذر ۱۳۲۷ خورشیدی در مجمع سازمان ملل تصویب شد و جهانیان این روز را به نام "روز حقوق بشر" جشن می گیرند.

مقدمه:

از آنجا که شناسایی حیثیت ذاتی کلیه اعضای خانواده بشری و حقوق یکسان و انتقال ناپذیر آنان اساس آزادی، عدالت و صلح را در جهان تشکیل می دهد، از آنجا که عدم شناسایی و تحقیر حقوق بشر منتهی به اعمال وحشیانه ای گردیده است بشریت را که روح به عصیان واداشته و ظهور دنیایی که در آن افراد بشر در بیان و عقیده، آزاد و از ترس و فقر، فارغ باشند به عنوان بالاترین آمال بشر اعلام شده است، از آنجا که اساساً حقوق انسانی را باید با اجرای قانون حمایت کرد تا بشر به عنوان آخرین علاج به قیام بر ضد ظلم و فشار مجبور نگردد، از آنجا که اساساً لازم است توسعه روابط دوستانه بین ملل را مورد تشویق قرارداد، از آنجا که مردم ملل متحد، ایمان خود را به حقوق اساسی بشر و مقام و ارزش فرد انسانی حقوق مرد و زن و تساوی مجدداً در منشور، اعلام کرده اند و تصمیم راسخ گرفته اند که به پیشرفت اجتماعی کمک کنند و در محیطی آزادتر وضع زندگی بهتری بوجود آورند، از آنجا که دول عضو متعهد شده اند که احترام جهانی و رعایت واقعی حقوق بشر و آزادیهای اساسی را با همکاری سازمان ملل تأمین کنند، از آنجا که حسن تفاهم مشترکی نسبت به این حقوق و آزادیها برای اجرای کامل این تعهد، کمال اهمیت را دارد،

مجمع عمومی این اعلامیه جهانی حقوق بشر را آرمان مشترکی برای تمام مردم و کلیه ملل، اعلام می کند تا جمیع افراد و همه ارکان اجتماع، این اعلامیه را دائماً در مد نظر داشته باشند و مجاهدت کنند که به وسیله تعلیم و تربیت، احترام این حقوق و آزادیها توسعه یابد و با تدابیر تدریجی ملی و بین المللی، شناسایی و اجرای واقعی و حیاتی آنها چه در میان خود ملل عضو و چه در بین مردم کشورهای که در قلمرو آنها می باشند تأمین گردد.

ماده ۱ - همه افراد بشر آزاد و با حیثیت و حقوق یکسان زاییده می شوند و دارای موهبت خرد و وجدان می باشند و باید با یکدیگر با روحیه برادری رفتار کنند.

ماده ۲ - هر کس می تواند از کلیه آزادیها که در اعلامیه حاضر به آن تصریح

شده است، بی هیچگونه برتری، منجمله برتری از نظر نژاد و رنگ و جنس و زبان و دین یا هر عقیده دیگر، و از نظر زاد و بوم یا موقعیت اجتماعی، و از نظر توانگری یا نسب یا هر وضع دیگر بهره مند گردد. نیز هیچ امتیازی بر اساس نظام سیاسی یا قانونی یا بین المللی مربوط به کشور یا سرزمینی که شخص از تبعه آن محسوب است وجود نخواهد داشت، خواه سرزمین مزبور مستقل باشد یا زیر سرپرستی، خواه فاقد خودمختاری باشد یا سرزمینی که حاکمیت آن به شرطی از شروط محدود شده باشد.

ماده ۳ - هر کس حق دارد از زندگی و آزادی و امنیت شخص خویش برخوردار باشد.

ماده ۴ - هیچکس را نمی توان به بنده گی یا برده گی گرفت. بنده گی و سوداگری بنده در هر شکل که باشد ممنوع است.

ماده ۵ - هیچکس را نمی توان شکنجه کرد یا مورد عقوبت یا روش وحشیانه و غیر انسانی یا اهانت آمیز قرار داد.

ماده ۶ - هر کس دارای این حق است که شخصیت حقوقی او در همه جا مراعات گردد.

ماده ۷ - همه افراد در پیشگاه قانون یکسانند و حق دارند که بی هیچ تفاوت از پشتیبانی قانون بطور برابر استفاده کنند.

هر کس حق دارد در مقابل هرگونه تبعیض که ناقض این اعلامیه باشد و درمقابل هرگونه عملی که چنین تبعیضی را تشویق کند، از حمایت یکسان قانون برخوردار گردد.

ماده ۸ - هر کس می تواند از تعدی بحقوق اصلی که بموجب قانون اساسی یا قانونهای دیگر برای او شناخته شده است به دادگاههای صلاحیت دار ملی متوسل گردد تا حقیقت استیفا شود.

ماده ۹ - هیچکس را نمی توان خود سرانه بازداشت کرد یا زندانی ساخت یا تبعید نمود.

ماده ۱۰ - هر کس حق دارد با استفاده کامل از تساوی حقوق با دیگران، دعوای او در یک دادگاه مستقل و بیطرف عادلانه و علنی رسیدگی شود و آن دادگاه در باره حقوق و تعهدات او، یا صحت هرگونه اتهام کیفری که به او متوجه باشد حکم دهد.

ماده ۱۱ -

۱) هر کس متهم به ارتکاب جرمی باشد، تا وقتی تقصیر او طی محاکمه علنی که در آن هرگونه تضمین ضروری برای دفاع تأمین شده باشد قانوناً به ثبوت نرسد، بیگناه محسوب می شود.

۲) همچنین هیچکس به علت ارتکاب عملی یا خودداری از عملی محکوم نخواهد شد مگر وقتی که آن کار بموجب قوانین ملی یا بین المللی در هنگام ارتکاب، جرم محسوب باشد. نیز هیچکس به مجازاتی بیش از مجازات مقرر در هنگام ارتکاب جرم محکوم نخواهد شد.

ماده ۱۲ - زندگانی خصوصی یا امور خانوادگی یا محل سکونت، یا مراسلات

کسی نباید در معرض دخالت خودسرانه واقع شود. نیز به حیثیت و حسن شهرت هیچکس نمی توان حمله کرد.

هرکس حق دارد در این گونه دخالت ها یا اینگونه تجاوز ها ، از پشتیبانی قانون برخوردار گردد.
ماده ۱۳ -

(۱) هرکس حق دارد در داخل هر کشور آزادانه نقل مکان کند و هرکجا بخواهد اقامت گزیند.

(۲) هر کس می تواند هر کشوری را که بخواهد ، منجمله کشور خود را، ترک کند و می تواند به کشور خود بازگردد.
ماده ۱۴ -

(۱) هر کس حق دارد برای گریز از هرگونه شکنجه و فشار بجایی پناهنده شود. نیز می تواند در سایر کشورها از پناهندگی استفاده کند.

(۲) در جرایم غیر سیاسی یا اموری که مخالف با اصول و هدفهای ملل متحد باشد نمی توان از حق پناهندگی استفاده کرد.
ماده ۱۵ -

(۱) هر کس می تواند هر ملیتی را بخواهد بپذیرد.

(۲) هیچکس را نمی توان خود سرانه از ملیت او محروم ساخت یا حق تغییر ملیت را از او سلب نمود.
ماده ۱۶ -

(۱) زن و مرد وقتی به سن ازدواج برسند می توانند بدون هیچ قید نژادی و ملی و دینی ازدواج کنند، و خانواده بنیاد گذارند. آنان به هنگام زناشویی و در اثناء و هنگام انحلال آن دارای حقوق متساوی می باشند.

(۲) عقد ازدواج جز با رضای آزادانه همسران آینده ، قانونی نیست.

(۳) خانواده عنصر طبیعی و اساسی اجتماع است و باید از پشتیبانی جامعه برخوردار باشد.
ماده ۱۷ -

(۱) هرکس به تنهایی یا با شراکت دیگری دارای حق مالکیت است .

(۲) مالکیت هیچکس را نمی توان بر خلاف قانون از وی سلب کرد.

ماده ۱۸ - هر کس دارای حق آزادی فکر و ضمیر و دین است. لازمه این حق آنست که هر کس خواه به تنهایی یا با دیگران علنی یا خصوصی از راه تعلیم و پیگیری و ممارست ، یا از طریق اقامه شعایر و انجام مراسم دینی ، بتواند آزادانه ، دین و یقینات خود را ابراز کند.

ماده ۱۹ - هر کس آزاد است هر عقیده ای را بپذیرد و آنرا به زبان بیاورد و این حق شامل پذیرفتن هر گونه رأی بدون مداخله اشخاص میباشد و می تواند بهر وسیله که بخواهد بدون هیچ قید و محدودیت به حدود جغرافیایی ، اخبار و افکار را تحقیق نماید و دریافت کند و انتشار دهد.

ماده ۲۰ -

(۱) هرکس حق دارد آزادانه در احزاب و جماعت های مسالمت آمیز شرکت جوید.

۲) هیچکس را نمی توان وادار ساخت به حزبی بپیوندد.
ماده ۲۱ -

۱) هر کس حق دارد مستقیماً یا بوسیله نمایندگان که آزادانه انتخاب شده باشند در اداره امور عمومی کشور خود شرکت جوید.

۲) هر کس حق دارد مانند دیگران متصدی مشاغل عمومی کشور خود گردد.

۳) اراده ملت اساس قدرت اختیارات ملی است ؛

این اراده بوسیله انتخابات شرافتمندانه صورت می گیرد که دوره به دوره از طریق انتخابات عمومی یکسان ، با رأی مخفی یا بنا به روشی مشابه با آن که آزادی رأی را تأمین کند، انجام می یابد.

ماده ۲۲ - هر کس از حیث اینکه عضو جامعه محسوب است حق دارد از تأمین اجتماعی برخوردار گردد، و می تواند بکمک کوشش ملی و یاری بین المللی با توجه به سازمان و امکانات هر کشور از حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی که با حیثیت و تکامل آزاد شخصیت انسانی ملازمه داشته باشد بهره ور گردد.
ماده ۲۳ -

۱) هر کس حق کار و حق برگزیدن آزادانه کار با شرایط عادلانه و ارضاء کننده دارد، نیز حق دارد که در مقابل بیکاری حمایت شود.

۲) هر کس در مقابل کار مساوی ، بدون هیچگونه رعایت امتیاز ، حق دستمزد مساوی دارد.

۳) هر کس در مقابل کار، حق دارد دستمزدی منصفانه و ارضا کننده دریافت کند که برای او و خانواده اش وجه معیشتی فراهم آورد که شایسته حیثیت کمال یافته انسانی باشد و در صورت مقتضی حق دارد از کلیه وسائل حمایت اجتماعی استفاده نماید.

۴) هر کس حق دارد برای پشتیبانی از منافع خود، با دیگران تشکیل سندیکا بدهد و عضو سندیکایی شود.

ماده ۲۴ - هر کس حق استراحت و استفاده از ایام فراغت دارد، منجمله حق دارد ساعات کارش بطور معقول محدود باشد و از مرخصی نوبتی با دریافت حقوق استفاده کند.

ماده ۲۵ -

۱) هر کس حق دارد از سطح یک زندگانی برخوردار باشد که سلامت و رفاه او و خانواده اش ، منجمله خوراک و لباس و مسکن و رسیدگی های پزشکی آنان را تأمین کند. همچنین حق دارد از خدمات ضروری اجتماعی در هنگام بیکاری و بیماری و درمانده گی و بیوه گی و پیری یا در سایر مواردیکه بنا به اوضاع و احوالی بیرون از اراده او ، وسائل معاش وی مختل گردد استفاده کند.

۲) مادر بودن و فرزند بودن ، استفاده از کمک و مساعدت مخصوص را ایجاب می کند.

هر کودک خواه حاصل زناشویی قانونی باشد یا غیر قانونی ، از حمایت اجتماعی برابر برخوردار می گردد.

ماده ۲۶ -

۱) هر کس حق دارد از تعلیم و تربیت استفاده کند. تعلیم و تربیت باید دست کم در مورد آموزش ابتدایی و اساسی رایگان باشد. تعلیمات فنی و حرفه ای باید برای همه ممکن باشد. دسترسی به تعلیمات عالی به باید برای همه و بنا به شایستگی هر کس امکان پذیر باشد.

۲) هدف تعلیم و تربیت باید شکوفایی کامل شخصیت بشری و تقویت احترام به حقوق بشر و آزادیهای اساسی باشد.

تعلیم و تربیت باید حسن تفاهم و گذشت و دوستی بین همه ملت‌ها و همه گروه‌ها از هر نژاد یا هر دین، همچنین گسترش فعالیت‌های ملل متحد را برای حفظ صلح تسهیل کند.

۳) پدر و مادر برای تعیین نوع تعلیم و تربیت فرزند خود حق اولویت دارند.
ماده ۲۷ -

۱) هر کس حق دارد آزادانه در زندگانی فرهنگی اجتماع شرکت جوید و از اقسام هنرها استفاده کند و در پیشرفت علمی و برکات حاصل از آن سهیم باشد.

۲) هر کس حق دارد از منافع اخلاقی و مادی ناشی از هر گونه دستاورد علمی و ادبی یا هنری که آنرا بوجود آورده باشد حمایت شود.

ماده ۲۸ - هر کس حق دارد بکوشد تا در سطح اجتماعی و جهانی چنان سامان و نظم حکمفرما شود که حقوق و آزادی‌هایی که در این اعلامیه اعلام شده است در آن سطح به نتیجه کامل برسد.
ماده ۲۹ -

۱) هر کس نسبت به اجتماعی که فقط در آن اجتماع رشد آزاد و کامل شخصیت او امکان پذیر است تکالیفی بر عهده دارد؛

۲) هر کس در اجرای حقوق و در مقام برخورداری از آزادی‌های خویش، تنها از محدودیت‌هایی پیروی می‌کند که قانون منحصراً به منظور تأمین شناسایی و حرمت حقوق و آزادی‌های دیگران، بالجمله برای تحقق بخشیدن به مقتضیات عادلانه اخلاق و نظام اجتماعی و مصلحت عمومی، در یک جامعه دموکرات وضع کرده باشد.

۳) در هیچ حال نمی‌توان حقوق و آزادی‌های مزبور را به نحوی بکار برد که با هدفها و اصول ملل متحد منافای باشد.
ماده ۳۰ -

هیچیک از مقررات اعلامیه حاضر را نمی‌توان بنحوی تفسیر کرد که برای دولتی یا گروهی یا فردی متضمن حقی شود که بنا بر آن، بتواند به فعالیتی دست زند یا کاری انجام دهد که هدف آن از بین بردن حقی از حقوق و آزادی‌های مذکور در این اعلامیه باشد.